

Indledning

Dette nummer af Retfærd handler om den rolle politiet spiller i samfundet idag. Med en stadig større centralisering af magten, og en krise der marginaliserer en stor del af befolkningen i forhold til produktionen og dermed det såkaldte »normale liv«, vil der konstant opstå nye sociale spændingsfelter. Opløsningen af disse felter sker i stigende grad ved hjælp af politiets indgriben enten ved direkte fysisk magtandvendelse eller gennem mere eller mindre formaliseret samarbejde med andre myndigheder; her kan nævnes SSP-samarbejdet (skole-, socialforvaltning og politi). Dette medfører gradvist øgede beføjelser og nye arbejdsområder for politiet. Udvidelserne introduceres som regel indenfor et snævert område, hvor de kan forsvares overfor omverdenen; dette kan enten være i det almindelige efterforskningsarbejde, i forbindelse med kollektive manifestationer eller i det præventive arbejde. Men efterhånden breder metoderne sig over hele politiets virkefelt og bliver akcepteret som nødvendige. Agent provocateurs, tåregas, fotografering, edb-registrering etc. er således ved at blive almindelige arbejdsredskaber. Der bliver skabt et suverænt myndighedsrum for politiet, som er undtaget enhver form for kritik.

Den interne struktur i korpset, hvor loyaliteten overfor arbejdspladsen er større end overfor det øvrige samfund, samt de ansvarlige politikeres stadige legitimationsbestræbelser overfor enhver udvidelse af det suveræne myndighedsrum, vanskeliggør en kontrolleret udvikling af politiet. Da grænsen mellem demokrati og politistat samtidig er en flydende størrelse, er det vigtigt konstant at være på vagt overfor de mindste ændringer i politiets beføjelser.

Vi vil med dette nummer af Retfærd forsøge at trække nogle udviklingstendenser frem og konkretisere dem med eksempler.

Henning Koch indleder med en artikel, hvor politiets udvikling i USA og forskellige europæiske lande ridses op. Politiet i den vest-

lige verden er ved at bevæge sig væk fra en rent beskyttende rolle til en mere aktivt deltagende rolle. Overgangen fra et defensivt til et ofensivt politi kan antyde overgangen fra retsstaten til politistaten.

Politirolleudvalget i Norge kom i efteråret 1981 med en omfangsrig rapport om politiets fremtid. Nogle af hovedpunkterne i rapporten er, at politiet skal være et decentralt bydelspoliti. Dette betyder, at betjentene skal være generalister for at klare de mangfoldige opgaver, de kan blive præsenteret for – altså en bevægelse væk fra ekspertvirksomhed indenfor politiet. En af fordelene ved bydelsbetjentene skulle ifølge rapporten være, at de bedre vil kunne gå ind i det forebyggende arbejde, da de kender områdets beboere. *Håkon Lorentzen* påviser i sin artikel det uholdbare og skræmmende i en sådan infiltration af lokalmiljøer.

»...fælles for dem er, at de var veltjente, almindeligt respekterede politikere med de mest lovende fremtidsudsigter indtil den dag de blev justitsminister, hvorefter de på rekordtid satte den almindelige agtelse overstyr og for et par stykkers vedkommende endda måtte lade deres politiske liv.« Således indleder *Preben Wilhjelms* en artikel om »ordensmagten, retssikkerheden og demokratiske rettigheder«. Han kommer i artiklen endvidere ind på, at man ikke kun skal bebrejde politiet udviklingen mod den totalitære stats politimetoder, men i endnu højere grad rette blikket mod de vage og følgagtige justitsministre, der føler det som deres kald at legitimere alt hvad politiet foretager sig, mod regeringen og det politiske flertal.

Peter Blume behandler i den efterfølgende artikel et enkelt af de områder hvor politiets beføjelser er blevet udvidet og udvidelsen godkendt af justitsministeren; nemlig politiets øgede fotografering af demonstrationer. Han viser, hvordan et sådan middel er med til at begrænse en grundlovssikret rettighed, i dette tilfælde demonstrationsfriheden.

Dennis Töllborg har lavet en fortsættelse af sin artikel i Retfærd nr. 14 om SÄPO's opgaver i forbindelse med den svenske såkaldte personalkontrol. Personalkontrollen skal som militæret udtrykker det: »garantera för att endast sådan personal som är känd för sin vilja att vara svensk till sinnet får anställning«.

Temaet afsluttes med en artikel af *Aasmund Haugen*, tidligere politimand i Norge. Han beskriver med konkrete eksempler den menneskeforagt der hersker indenfor korpset.

Udenfor tema:

Bernard Edelman, advokat ved den administrative domstol, Conseil d'Etat i Paris, har i sine bøger behandlet en række, for marxistisk retsteori, centrale spørgsmål.

I det interview, som bringes med ham her, kommer han bl.a. ind på, om det i det hele taget er muligt at udfærdige en retsteori på et marxistisk grundlag.

Som led i den løbende legalstrategidebat, som har været ført i Retfærds spalter, bringes et interview med Franco Marone.

Franco Marone er dommer i Rom og talsmand for Magistratura Democratica, som består af omkring 700 italienske dommere med politisk tilknytning til den italienske venstrefløj.

Dansk Retspolitisk Forenings arbejdsgruppe vedrørende aktionsret har udarbejdet en »håndbog i aktionsret«. Håndbogen anmeldes af Claus Norup og Morten Kjærum.

Temaredektør for dette nummer:
Morten Kjærum